

2020-05-19

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
annika.lofgren@regeringskansliet.se

ert dnr: M2020/00078/Ke
vårt dnr: SU-484-0029-20

Östersjöcentrums svar på remiss av betänkandet "Hållbar slamhantering"

Stockholms universitets Östersjöcentrum har tagit del av utredningen Hållbar slamhantering, SOU 2020:3. Östersjöcentrum väljer att inte kommentera de föreslagna alternativen för slamhantering eftersom centrets forskning huvudsakligen rör andra delar av växtnäingsfrågan än återföring av såväl fosfor som oönskade kemikalier till åkermark. Däremot har vi följande synpunkt som vi bedömer är angelägen i den fortsatta diskussionen om hur fosfor i slam skall omhändertas.

Forskning från bland annat Östersjöcentrum visar att i Östersjöns avrinningsområde är mängden fosfor i stallgödsel mer än tre gånger så stor som i folkgödsel (slam från samhällets reningsverk). Med andra ord måste man fokusera fosforarbetet på att främst ta hand om och använda stallgödseln mer effektivt.

Om stallgödseln användes mer effektivt skulle inköpen av mineralgödsel kunna minskas med 0,11 - 0,17 miljoner ton, jämfört med omkring 0,036 miljoner ton genom användning av avloppsslam. Att minska importen av mineralgödsel är en viktig del i att minska införseln av fosfor till jordbrukssystemen. Det skulle minska fosforöverskottet och risken för läckage till sjöar, vattendrag och Östersjön. Denna aspekt på slamfrågan tas dock sällan upp i slamdiskussioner.

En annan aspekt på slamfrågan är att slamåterföring i praktiken kan förhindra ett effektivare utnyttjande av stallgödsel. Ett lantbruk som bara har växtodling behöver t ex slam eller stallgödsel för att få organiskt material till marken. Om det finns en granne som har många djur på sin gård samverkar man ofta, vilket båda vinner på – och stallgödseln utnyttjas mer effektivt. Djurgården får tillgång till mer areal att sprida stallgödseln på så att mängden gödsel blir lagom och risken för läckage minskar. Samtidigt får växtodlingsgården näring och kol till marken.

Men när kommunen erbjuder slam gratis är det givetvis lockande att ta emot slam istället för att samverka med en djurgård intill. Då går djurgårdens stallgödsel plötsligt från att ha varit en

Stockholms universitets Östersjöcentrum

värdefull resurs till att ha blivit ett avfallsproblem, och risken är stor att det läggs för mycket på åkrarna så att läckaget ökar.

Även dessa viktiga systemfrågor bör tas med i den fortsatta värderingen av avloppsslam för att fatta kloka beslut.

Vänligen

Tina Elfving, föreståndare

Gun Rudquist, policychef